

Összeállítás nemzetiségi költőink verseiből

Dusán Mukics új versei

Nin te nega

(odlomek)

VIII. Gorenji Sinik

Nindrik nej sa mogo najti tébe.
Nej v vodaj, ki furt kolé ženéjo,
v deždji nej, ki ladno kvapi z nébe.
Isko sa te v tikvaj, ki rastéjo.

Vö s kočic sa lüpo zlata gedra.
Isko sa te na bregej kokautov,
splezdo sa na viski vrejek srebra –
tan si sejdla v srajci, v senci baurov.

Zlejvo sa te s slatkimi skuzami,
s prston baužo ti oči zaprejte.
Zdigno sa te s krepkimi rokami,
spala v nji si kak medlovno dejte.

Nauč pá bila, gda domau sva prišla.
Ní'r za mejsecon si nej več üšla.

Sehol se talállak

(részlet)

VIII. Felsőszölnök

Sem itt, sem ott nem leltelek téged.
Sem a kerekeket hajtó vízben,
sem az esőben, mely földet éltet.
Kerestelek érett tökmag-ízben.

Aranyló belsőket köpesztettem.
Kerestelek kakasoknak dombján,
az Ezüst-hegyre is felmerészkedtem –
ott ültél, csak ingben, fenyvek árnyán.

Édes könnyeimmel megöntöztelek,
lezárt szemhéjaid simogattam.
Erős karjaimmal felemeltelek,
alvó gyermek voltál, öntudatlan.

Éjszaka lett, mire hazaértünk.
A Hold nem tépte többé ölelésünk.

Prva kak se zordjení (Mielőtt hajnalodna)

»... aj nika zvün smrti več vaja ne lauči!«
Frizure počesane, spejglani gvanti,
želenja najbaukša za žitek bodauči.

Gostüvanjčar vsakši se paščo je k šanki,
poletni večer biu, tak sparen pa vrauči.
Pod lipov so vlekli za ples muzikanti.

»Pardon, gospodična, ste eške slobaudni?«
batrivno ponüdo ti svojo sa rauko,
na skrüma trepeto, ka ne 'š nika prauti.

Z oči tvoji svejkli sa brž valas daubo.
Zosükala sva se med plescami v kraugi,
na gnauk kauli naja je vse preminaulo ...

Žarita obraza od naja neméra –
nesranosti lanci so nakle zleteli –,
dvej tejlj kak edno se v ritmi pletéta.

Li pleševa, pleševa v nauron vrteli,
bežijo minute pa vöre večera.
Ne vidiva, ka sva samá na srteli.

Nej vino nej gesti ne šmejka več njuma.
Tü zejvajo dame, tan frčejo podje,
staršin merno drema, svedok trüdnó kuma.

Zvün naja je niške nej zdržo do zordje.
Pozableni goslarge igrájo tjuma –
pomalek podava se v slejden svoj volcer ...

Žöu (Szomj)

– in memoriam M. C. –

Čüje se circumdederunt tüji,
pejkli v trüdnöj rauki se možü.
Zvon cerkveni zglasi se od blüzi,
vrane kamle nosijo s poti.

»Če te majo radi vrkaj v nébi,
mladi zapistiš té vrajži svejt,«
brunda stavec, z lejtami prekléti.
»Vtrgno nan se žalosten je cvejt.«

Što za deklo zgübo je razménje?
Što za traušt nej najšo par reči?
Što je vrazmo vtrgno njene sénje? –

skuze več ne močajo öci.
Donk so kraple na zemlej znaménje:
Zlaudi pá je žeden biu krvi.

Lahko noč, Porabje!

Vsak breg še spi, ko ptice ga budijo.
Nad svetim Ivanom svetloba vstaja,
seniške smreke nad meglo kipijo.
Porabje, zdrami se, tvoj sin prihaja.

Moj ded kovač je konje tu podkaval,
črn kruh mu zgnetla tu je stara mati.
Tu jezik z mlekom öce je vsrkaval,
Porabje, za popotnico Bog plati.

V svet bos odpravil se je drugi dedek,
krenila z mlado ženo sta po poti.
Jaz vračam se kot radoveden deček,
Porabje, Bog daj, pridi mi naproti.

Razkrij mi starodavno govorico,
skrivnosti njene duh moj naj ohrani.
Objemi delavnih ljudi kopico.
Porabje, prosim, dolgo še ostani.

Nekoč öci tema mi bo prekrila,
luč sonca več ne bo sijala vanje.
Takrat se moja pesem bo sklenila:
Porabje, lahko noč in mirne sanje.

Jó éjszakát, Rába-vidék!

Szunnyadó dombokat kelteget a madárdal.
Szétárad a fény a János-templom felett,
a szölnöki fenyvesek a ködböl kiválnak.
Rába-vidék, ébredj! A fiad közeleg.

Itt patkolt nagyapám, kérges volt a keze,
fekete cipót itt gyúrt neki nagyanyám.
Apámnak édes volt a szó, mint az anyja teje.
Rába-vidék, az útravalóért fogadd hálám!

A másik nagyapám cipőtlen ment világgá,
fiatal asszonya az úton elkísérte.
Kíváncsi sarjukként érkezem, ha vársz rám.
Rába-vidék, adj' Isten, lépj elém végre!

Tárd fel előttem az ősi, drága nyelvet,
elmém őrizze meg titkot rejtő csodáit.
Öleld magadhoz e maroknyi dolgos embert.
Rába-vidék, kérlek, maradj velünk sokáig!

Egykor sötétség lepi majd be szememet,
nem hatol belé már a napvilág.
Akkor fáradtan lezárom versemet:
Rába-vidék, szép álmokat és jó éjszakát!

A gyermekkor üveggolyója

(*Glaskugelkindheit*)

Rég elgurult már
a gyermekkor üveggolyója
s benne egy kislány
szőke eszmélése

a tóban nyugszik
sok éve sápad
dobog még a magva
bár nem süti a Nap

Rég eltörött már
a gyermekkor üveggolyója
s benne a kislány
kék szeme sötét ég

behavazva nyugszik
az öröklétben
elveszett ösvény
lelkek homokján

(1978)

Elégia

(*Elegie*)

Apám, mondd: szörnyű volt az út a túlsó partra?
Jött a Sötét Angyal vajon, hogy átkísérjen,
vagy ezt is egyedül kellett már megtenned,
csak kórtermi csempék bámultak hidegen?

Apám, milyen sivár
ez a virágcsodákkal elborított sírod,
melynek alázattal adtad át a tested,
mert csődöt mondott itt a tudomány
s megmenteni még a szeretet sem tudott -

Meg-meglebben előttem kérő arcod.

Mondd, könnyebb ott neked most, bátor szenvedőnek?
Szárnyakat kapva jársz tisztáson, mezőkben
nyíló virágok közt, eltévedt agronómus?
Léted folyama
homokba fúl az úrben.
Felhő lettél, könnyek, ereszt csordulása.
Mindenben ott vagy
szerény darabja Te a mindenségnek – elhangolva mássá.

(1981)

Szomorú keringő

(*Valse triste*)

hát a szerelemnek is vége

színes virággyások
szóttalan hervadása

bármerre nézel csak
agyagot láthatsz
bármerre fülelsz csak
mák kotyog gubóban
ideje imádkoznod ma éjjel

vetkőzz le
húzódj be

az élet fut tovább

(1984)

Levél a világ nagy öreg uraihoz

(*Brief an die großen alten Männer der Welt*)

szeretnék még élni
gyerekeket szülni

májusban táncolni
virágot locsolni

és nem szétesni
szépen öregedni

magas kort megérni
mint Önök

(1985)

Nappali

Elöttem számárkóró emlékeztet a külvilágra,
hogy egyszer ott is jártam, bogáncsok országában.
Egykor mezők, most csak az asztal lapja jár nekem,
alatta parketta, melyen valaha lány feküdt,
rolórések fényárjában. Száz apró fénybogár,
testén sétálva meg-megül egynehány porcikán.

Porcicán, mert az lettél ott a padlón, én pedig
eltakarítottalak a reggelink maradékával együtt.

test eset

úgy írnék valami testeset...
arra vágyom, rád. leírnám testedet,
szép szavakkal, hogy ne haragudj,
amikor olvasod a tükörképed, sőt,
hogy akár egy mosolyt is elejthess,
amit nem szoktál. ha lesek, ha nem.

leírom minden részedet, mert
az enyém szóra se érdemes.
most más dolgom különben sincs,
minthogy téged nézzelek, még ha
kényelmetlen is neked. nekem.

ahogy elnézem, a tested,
majdnem kész vagyok, pedig
még egy szó sem esett róla.
szemem trappol rajtad le-föl,
karcos éned bőrparkettáján,
egyre gyorsulva, körben, széltől
szélig, az utolsó szuszig, míg
földre nem rogyok, míg szavak
helyett már csak pihegés és
sóhajok mesélik ráncaid,
ereszkező bőröd, mosolyod.

elég, most kell abbahagynom,
mielőtt még vénnek nézlek
teljesen, és megöregszel
a lista hallatán, amelyet
elégianak szántam, mégis
végső ítéletként olvasol.

Határain

Erdélyem vagy, egykor hozzám tartozó.
Fogarasi csúcsaid másztam éjjelente,
te meg szerettél döggutáiddal és omló
falvaiddal együtt, amelyek combod
hajlatában feküdtek.

De másé vagy már, más ajkak beszélnek
nyelved, csókolják melled, nekem
pedig elszakadva egy dolgom van:
felfogni, hogy vége.

Patrióta

Magyarnak lenni nem sok,
épp elég. Éppen elég az
Alpok és az Alföld közé esni.

Magyarnak lenni Tihanyi,
Tandori, meg Puskás hasa,
nem a hathárom, anyádat
elhagyni, majd visszatérni.
Mert csak az tudja igazán,
mit ér e táj, ki megtanult
nélküle élni... mégse akar.

A forradalomcsinálás már
kiment fejünkből, a zsiger is,
ágyból se megy a felkelés –
kardok helyett összefont karok,
csak motyogunk rivallás helyett;
így belénk egy aradi is kár volt,
hát még mind a tizenhárom.

Néha talán csak én vagyok
igaz magyar... Igaz ma gyarló,
holnap se tökéletes, de ha
más is így érez itt, az a nemzet.

Magyar vagyok, nem túl ritka,
se gyakori, épp elég.

Omlok

Mélyre vájt gödör szélén:
ugranék én, ha mernék,
maradnék, ha tudnék,
felejténék, ha lehetne,
hullanék, ha bárki levetne,
mint kőomlás a hegyoldalon
zuhannék alá, s ha tehetném,
tested testemmel temetném.

Zuhognék rád a magasból
– törmelék lelkem morzszolt
sziklái zúznának apróra,
döngölve agyagdarabjaid,
hogy másnap az eső mosson
minket egybe a mederben.
Muszáj volt összetörnöm,
akár, hogy szerethesselek,
hogy akárhogy szerethess.

Aznap, onnan a magasból,
zuhatagként, beléd estem.

Füstösök

– Hárman-négyen gyerekek
a faluszéli dombon magunkra hagyva
egyszer a „papfődjin” meggyújtottuk
a lábszárnnyi szárazgaszt
és hasította csapta a szél
az öreg „Kuntók” szomszédos kukoricás földje felé
a sustorgó lángot
s akkor mi ijedtünkben lekapkodtuk ruháinkat
azokkal oltottunk
leperzselődött szemöldök haj
felhólyagzott a bőr
megégett pulóver műanyagszandál
de a kukoricástól fél méterre:
megfékeztek a tüzet

másszor pedig aratás után
körül a téesz földjein égették a tarlót
s látva a jelleggé gomolygó fekete füstöt
és azt képzelve hogy a tűz
a „papfődjin” átharapódzva megégetheti
vályogházacskaikat is
futottunk a földeken kint lévő traktorokhoz
s vibráló hőségen füstön motorbúgáson át
kiáltoztunk: „héj bácsik megégnék a házak!”
de azok ránk se hederítettek és mi nem hittük
hogy az esetleges szerencsétlenség során
minket ők megvédenének
s akkor mi ugyanúgy ruhadarabjainkkal
a tarlószelemben kezdtük oltani
az izzó szalmát pernyét,

hárman-négyen csibészek
és hősök voltunk mi
füstös
cigánygyerekek –

Rajzok

I.

Micsoda nap ez gyeptéglák
szakadécai közt
hangyabirodalmak perzselődnek

rohadt bogyósra karmolják magukat az ágak
és az utak szomorú végeket sejtetnek

micsoda nap ez
micsoda

tűzoltókat s mentőket hívjatok

mert emberek esnek egymásnak
vadul
és csókolóznak...

II.

Nyári-aranyozásban
kormos szemű gyerek ül a porban
fadarabbal lyukat kapar
majd vizet önt a kis kutacskába

játszik és a keze csupa sár

de hirtelen csak felugrik
s az útra szalad apját várja
ki a munkából mindjárt hazatér

Nyári-aranyozásban
kormos szemű fiú áll az úton
és a keze csupa sár
majd eldicsekszik
hogy ő is dolgozott...

Elmenőben

Cigányfiú áll meg a vályogfal előtt
s kezébe hantot vesz sáros lesz tenyere
ahogy könnye csöppen rá majd zsebre vágja
// ...jó lesz lakótelepet dobálni vele... //

Kéziratlap a tücsöklyuk előtt

1.

Tücsökmuzsika nyitja szét az eget
az éjszaka fekete virágát –

2.

Van olvasó,
a nyájasabbja,
ki az irodalom által
maga is készséget érez
az irodalomra,
s bele akar füttyenteni
ebbe az arany tücsöklyukba –

3.

Megszállottja lettem a verseknek
megszálltam a költészet birodalmát
előbb csak szállást kértem
majd szózatot intéztem a Szózatához
végül szava se lett a versnek –

Postagalamb

Nekünk ide falura
levelet kevesen írnak
a szenteste napján
lőtt szárnyal félig fagyottan talált
befogadott galambot
elneveztük Karácsonynak
s most neki valón
a legjobb helyet keresve
elképzem: ha enyhül az idő
lakhatna a postaládában
a gázszámlát telefondíjat
ha akarná megmutatná
vagy a láda melletti
kukába pottyanthatná
Karácsony óta
kellemes
békés
hétköznapokat
kívánhatnánk... –

Daltalan emlék

– Némelykor csak a néma madarak
Emlékeztetnek még a múltra

Öt éves mindössze csak öt
Az anyja hatszor annyi és még fekete hajú
De mégis elfárad hátán cipelni nyöszörgő magzatját
Mert szegény kislánknak eltört a lába
És tél van nagy ha ilyenkor mentő sem jár ide
Muszáj hát gyalog az éjszakába
Egészen le a megállóig hogy talán
Busszal be a kórházba hisz ott ennyire nem szenved
Mert öt éves mindössze csak öt
S ilyenkor a madarak sem énekelnek
Pedig attól mindig megnyugodott
Hóból-sötétbe sötétből-hóba
Így végig a cigánysoron
Végig a néma madarakkal a némákkal
Jaj de minek is folytatnám

Daltalan emlék ez már rég
És ki lenne rá képes szöveget írni –

Vzbláknutia v zreničke

(Fényvillanás az íriszben)

zmyjem z okna mesto,
aby som mala priezračný zrak,
ale nevidím iné,
iba električky v zreničke

keď zaiskrí, chceme vatru
vzbláknúť a horieť dovysoka
aby zďaleka nás videli
a vedeli, že sme to my

umývame a umyjeme sa,
v horách necháme smeti
ideme iba po chodníku,
tvárimo sa ako deti

jemnesladká horkokyselosť
nás spája do celku,
takto vidíme spolu
električku a zreničku

Jarná nálada

(Tavaszi hangulat)

Z črepov minulej jesene
sa vyliala búrka
keď hľadať nechceme
tu sa obšmieta

Aspoň je rýchla
povieš ticho
čo i len bez slova
sledujeme dno

Odíde ako prišla
cítim jej vôňu
za sebou zanechá
jarnú náladu

Život je divadlo

(Színház az élet)

Vystúpili na scénu,
otvorili svoju náruč.
V divadle sú všetci iní,
na ulici navlas rovnakí.

Keď je maska dole,
spadne až k tráve.
Vyhrnú si rukáv
a povedia: ukáž.

Ukáže sa pravá tvár
úsmevov vo vráskach.
Duše si dlho ukryjú
svoju žalosť ubitú.

Oči sú len zrkadlom,
život zas divadlom.
Bez ovácií a potlesku
nestrhnú si masku.

Slovo nezomrie

(A szó nem hal el)

Kormos Sándornak

Stará gitara sa neozýva,
skrýva sa zahodená v kúte.
Nedotknutá je aj tvoja Biblia
a smutne nám ľalia ovisieva.

Koľkokrát si stratil tú gitaru,
hľadali sme ju v dedine ako svoju.
Koľko razy si si s nami vypil.
Tokajské ti chutilo a rizling.

Koľko melódií si vyčaroval
z tej ošarpanej starej gitary.
Koľko ohňa bolo v tvojich činoch,
aj v samozvanom kryte doma.

Bol si mi blízky, trochu aj rodina,
podobne je na tom celá dedina.
Ale Šaňo, vedz: to, že si odišiel
neznamená, že aj tvoje slovo zomrie.

Nepoznané

(Ismeretlen)

Keď čakáme, čas nás počká
Keď sa prejdeme, zastaví nás
Predo dvermi zívajú nové masky
Za humnami víta nová zima

Do bieleho páperia uniká zloba
Do východu Slnka je ešte päť minút
Zízame do červeného rána
Umývame sa v mokrom čaji

Nechýba nám, po čom netúžime
Naučili sme sa ovládať pocity
Keď sa prejdeme po lúke citov
Nikto tam nie je s otvorenou náručou

Chýbajú nám elementárne jednotky
Rodina, láska a možno aj Hospodin
Ale nechýba nám pocit súdržnosti
Lebo sme ho predtým nepoznali.

Erkenntnis (Felismerés)

in Erinnerungen versunken
foltert das Gewissen deine Seele
schwere gedankenlose Stille
als Wallfahrtsort des reinen Empfindens
dein tagebuchartiges Leben
rückt sich erneut in dein Gedächtnis
die fremde Distanz
der wachsamem Träume
wird endlich zur Brücke
einer Realität

Pécs

Ég felé törő
tornyoknak városa
Pécs
útba igazítanak
hol a Parnasszus
a püspök és költő Janus P.
felszentelt helye

Csúf óvárosa
szűk sikátoroknak
homlokzatok omló vakolatával
a cigarettabűz és sörpárlatok
híre szintúgy kétes
mint a lelketlen silók
a még ártatlan tájban

Törökfürdők régi
tisztos városa
hol Szent Ferenc temploma mellett
elnémult müezzinek kísértének
régóta már a karcsú minaretben
rajtuk a múltó idők átka
és az enyhítő harangszóra várnak

Vágó Marianna fordítása

Kaan (Kán)

Die sanfte Hügellandschaft
verbirgt wahrlich reiche Schätze:
die einst blühende Ortschaft
deiner Ahnen
liegt im Winterschlaf
für endlos lange Zeit
wachgeküsst von keinem Prinzen
stehen Haus, Scheune, Stall,
Grabsteine als Überreste
vertrauten Erzählguts
doch mutige Wanderer
statten dem Ort noch manchmal
einen Besuch ab
um im wilden Zauberwald
des Friedhofs Gräber
mit frischen Blumen
zu zieren

letztendlich (leg)végül)

letztendlich
holt dich der Tod
und die Nachrichtensendung
wird weiterhin ausgestrahlt
mit Gewalttaten Kummer und Nöten
mit Neuzuwachs im Zoo
du hörst es aber nicht mehr
wie töricht die Welt weiterhin tut

wesentlich (lényeges)

an einen lauen Spätsommerabend
erinnerte ich mich
es war tiefster Winter
mit Kälte und Schnee
ich sehnte den Frühling herbei
es könnte ja schon glatt Spätsommer
sein
doch blieb der Winter noch
um mich länger zu quälen
durch diese lauwarmer Erinnerung
einer trunkenen Berührung